

19 OCAK 1988

OSMANLI ARAŞTIRMALARI

I

Neşir Heyeti — Editorial Board

HALİL İNALCIK — NEJAT GÖYÜNÇ

HEATH W. LOWRY

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES

I

İSTANBUL - 1980

Daha önceleri de *Ländliche Siedlungen im südlichen Inneranatolien in den letzten vierhundert Jahren* (Göttingen 1968) adlı eseri ile Türkiye'nin yerleşme coğrafyası araştırmalarında *Osmanlı Tahrir Defterleri*'ni de kullanarak ve elde ettiği bilgileri şekillerle ifade yöntemini bularak yeni bir çığır açan Hütteroth, Kamal Abdulfattah ile müşterek bu son eserinde yine söz konusu defterler üzerindeki araştırma ve bunlardan elde edilen ürünlerin yayınlanması cereyanına yalnız katılmakla kalmamış, bu yönde de yepyeni bir dönemin, bilgileri harita üzerine aktararak sunmak devrinin öncüsü olmuştur. Bu bakımdan elimizdeki kitapta ufak tefek bazı eksiklikler veya yanlışlıklar bulunabilecek, lâkin *Historical Geography of Palestine, Transjordan and Southern Syria in the Late 16th Century* türünün ilk eseri olarak her zaman bir örnek teşkil edecektir.

Nejat Göyünç

Wolf-Dieter Hütteroth, *Palästina und Transjordanien im 16. Jahrhundert. Wirtschaftsstruktur ländlicher Siedlungen nach osmanischen Steuerregistern* (16. yüzyılda Filistin ve Batı-Ürdün. Osmanlı vergi defterlerine göre ülkedeki yerleşmenin iktisadî yapısı), Wiesbaden 1978, VI-98. Beihefte zum Tübinger Atlas des Vorderen Orients, Reihe B., Nr. 33.

Eser aslında Tübinger Atlas des vorderen Orients'in ilâvesi ve onun kısmen açıklanması ve tamamlanması amacına yöneliktir. Haritalar Filistin'de 16. yüzyıl sonlarına doğru yerleşmeyi ve onun iktisadî bünyesini göstermektedir. Andreas Birken'in, yine aynı müessese tarafından yayınlanan *Die Provinzen des Osmanischen Reiches* (Wiesbaden 1976) adlı eserini sınırlı bir alan içinde büyük ölçüde tamamlamaktadır. Bununla birlikte, aynı zamanda W.-D. Hütteroth ve Kamal Abdulfattah'ın müşterek eseri *Historical Geography of Palestine, Transjordan and Southern Syria in the Late 16th Century*'nin Almanca kısaltılmışı olmaktadır.

Kitap, dokuz küçük bölüme ayrılmıştır: 1. Giriş (1-7), 2. Tahrir defterlerinin tanzimi ve idarî teşkilât (8-14), 3. Malî birimler (15-19), 4. Halkın medenî durumu ve dinlere göre dağılımı (20-30), 5. Zirâî vergi türleri (31-33), 6. Vergi gelirleri sahipleri (35-40), 7. Tarihî iktisat haritasının yapılışı hakkında (41-48), 8. Kaynaklardan örnekler (49-64), 9. Malî birimler listesi (65-91). En sonda da bibliyografya bulunmaktadır.

Aynı eserin, bir sene ara ile yayınlanan İngilizce ve Almanca baskıları karşılaştırılırsa, ikincisine, birincisine nazaran yapılan ufak değişiklikler dışında, 7. ve 8. bölümlerin eklendiği, bibliyografyanın da daha zenginleştirildiği açıkça gö-

rülür. Kaynaklardan örneklerde bazı ufak okunuş hatalarına rastlanmaktadır : «dir» yerine «der» (s. 53, 59 ve 63'de), «hassuhā» yerine «hasshā» (s. 61), «mutafarriqa-yi dir qāpū ʿālī» yerine «mutafarriqa-i dargāh-i ʿālī» (s. 57).

Hütteroth'un her iki eseri de alanlarının temel kitaplarından olmuşlardır, bunları başkalarının da takip edeceğine şüphe yoktur.

Nejat Göyünç